

**De rol van het hoger onderwijs in de ondersteuningsmogelijkheden voor
care-experienced studenten: scoping review**

Student: M.M. Slomp (S3675637)

Begeleiders: dr. M.D.C. ten Brummelaar & L. Wieldraaijer-Vincent

2^e beoordelaar: dr. A. ten Brug

Datum: 31-05-2024

Aantal woorden: 10.997

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Thesisonderzoek Pedagogische Wetenschappen (Orthopedagogiek)

Abstract

Background. Earlier research suggests that care-experienced students are a disadvantaged group within higher education. They have to overcome more obstacles than the average student. Because of this, care-experienced students need more support from their higher education. **Method.** With this in mind, a scoping review has been executed. This way, information has been collected about obstacles and support needs from care-experienced students within higher education and also about which (effective) support is already offered by higher education institutions. **Results.** After completing this search, ten articles were included. Five main themes came forward: accommodation, finances, mental health, connection with fellow students and study. These themes are spoken about in terms of obstacles and support needs from care-experienced students and also in terms of offered support from higher education. Various experiences are spoken about. **Conclusion.** The results show that higher education already has some good support possibilities for care-experienced students, which are seen as effective. However, for the most part the need from these students for specific kinds of support is not met by higher education. This leads to the fact that most care-experienced students struggle in higher education. **Recommendation.** Based upon this, it is recommended that a plan has to be implemented by higher education to improve their support for care-experienced students. Besides this, further research is needed to find out if support possibilities, internationally already implemented, are possible in the context of the Dutch education system, to improve the support for care-experienced students in the Netherlands.

Key-words: care-experience, higher education, students

Samenvatting

Achtergrond. Eerder onderzoek suggereert dat care-experienced studenten een benadeelde groep in het hoger onderwijs zijn. Ze moeten meer obstakels overkomen dan de gemiddelde student. Hierdoor hebben care-experienced studenten meer ondersteuning nodig van het hoger onderwijs. **Methode.**

Met deze gedachte is een scoping review uitgevoerd. Op deze manier is informatie verzameld over obstakels en ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten in hoger onderwijs en ook over welke (effectieve) ondersteuning al geboden wordt door hoger onderwijsinstellingen.

Resultaten. Na het uitvoeren van deze zoekopdracht zijn tien artikelen geïnccludeerd. Hier zijn vijf hoofdthema's uit naar voren gekomen: accommodatie, financiën, mentale gezondheid, aansluiting met medestudenten en studie. Over deze thema's wordt gesproken in termen van obstakels en ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten en ook in termen van aangeboden ondersteuning vanuit hoger onderwijs. Er wordt gesproken over verschillende ervaringen. **Conclusie.**

De resultaten laten zien dat het hoger onderwijs al enkele goede ondersteuningsmogelijkheden heeft voor care-experienced studenten, welke ook als effectief gezien worden. Echter, voor het grootste gedeelte voorziet het hoger onderwijs niet in de behoefte van deze studenten voor specifieke ondersteuning. Dit leidt ertoe dat de meeste care-experienced studenten het moeilijk hebben in het hoger onderwijs. **Aanbeveling.** Hierop gebaseerd wordt het aanbevolen dat het hoger onderwijs een plan implementeert om hun ondersteuning voor care-experienced studenten te verbeteren.

Hiernaast is verder onderzoek nodig om uit te zoeken welke ondersteuningsmogelijkheden, die internationaal gezien al geïmplementeerd worden, mogelijk zijn in de context van het Nederlandse onderwijssysteem, om de ondersteuning voor care-experienced studenten in Nederland te verbeteren.

Trefwoorden: care-experience, hoger onderwijs, studenten

Inleiding

De afgelopen jaren ontstond in Nederland veel aandacht voor de ondersteuning van studenten bij hun studie, waarbij inclusie van alle groepen jongeren erg belangrijk is (Van Egmond, 2023). Hoger onderwijsinstellingen zien de mate van inclusiviteit van alle groepen jongeren steeds meer als een indicator voor de kwaliteit van de onderwijsinstelling (Márquez & Melero-Aguilar, 2022). De kans op toegang tot hoger onderwijs lijkt echter niet voor alle jongvolwassenen even groot. Ellis en Johnston (2022) geven aan dat maar 13% van de jongvolwassenen die ervaring hebben (gehad) met jeugdhulp (verder: care-experienced) hoger onderwijs volgt op 19-jarige leeftijd, tegenover 43% van hun leeftijdsgenoten zonder ervaring met jeugdhulp¹. Hoewel care-experienced studenten bijzonder veerkrachtig zijn, ervaren zij vaak negatieve effecten op hun mentale gezondheid die voortkomen uit veelal ingrijpende jeugdervaringen die zij hebben meegemaakt. Deze ervaringen kunnen een blijvende impact hebben op het leren en de ontwikkeling van jongvolwassenen (Pound & Sims-Schouten, 2022). Dit maakt het noodzakelijk om aandacht te hebben voor care-experienced studenten in het hoger onderwijs, zodat zij de ondersteuning krijgen die daadwerkelijk nodig is.

Obstakels in het hoger onderwijs

Care-experienced jongvolwassenen vormen een van de meest onder gerepresenteerde groepen binnen het hoger onderwijs (Baker, 2024; Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022; Harrison, 2020; Mendes et al., 2014; Pinkney & Walker, 2020). Volgens Harrison et al. (2023) zijn er enkele redenen die hiertoe leiden: eerdere perioden zonder onderwijs, trauma's uit hun kindertijd, stigma's in de huidige samenleving en de mentale gezondheid van deze jongeren.

De afgelopen jaren wordt steeds meer onderzoek gedaan naar de ervaringen van care-experienced studenten in het hoger onderwijs (Matthews & Sykes, 2012; Pound & Sims-Schouten, 2022; Marvell & Child, 2022). Deze onderzoeken laten verschillende obstakels zien waar deze studenten in het hoger onderwijs mee te maken kunnen krijgen, welke ervoor kunnen zorgen dat de kans om hun studie af te ronden verkleind wordt ten opzichte van medestudenten (Matthews & Sykes, 2012). Zo lopen care-experienced studenten er vaker tegenaan dat ze beperktere financiële mogelijkheden hebben (Mendes et al., 2014). Care-experienced studenten moeten hun financiële zaken meestal zelf oplossen, aangezien er geregeld geen volwassene aanwezig is in hun leven die hierbij kan helpen. Dit maakt dat deze studenten naast hun studie een bijbaan nemen voor extra inkomsten, wat een extra belasting is (Marvell & Child, 2022).

---

¹ Jongvolwassenen met een verleden van jeugdhulp (care-experience) zijn voorheen uit huis geplaatst en hebben ervaring (gehad) met verblijf in de pleegzorg, residentiële zorg of bij andere familieleden (Harrison, 2020; Harrison et al., 2022).

Daarnaast geeft een groot deel van de care-experienced studenten aan dat ze het gevoel hebben “anders te zijn” dan hun medestudenten (Mendes et al., 2014). Hun jongere jaren hebben ze heel anders doorgebracht, waardoor ze andere levenservaringen hebben. Dit is terug te zien in het feit dat veel studenten tijdens hun studie voor het eerst op zichzelf wonen, terwijl care-experienced studenten hier meer ervaring in hebben (Marvell & Child, 2022). Dit verschil in levenservaringen wordt in dit recente onderzoek uit het Verenigd Koninkrijk extra benadrukt. Veel studenten worden aan de start van het jaar door hun ouders afgezet op campus. Care-experienced studenten hebben dit niet: zij komen zelfstandig naar campus toe (Marvell & Child, 2022).

Een ander obstakel dat in onderzoeken benoemd wordt, is aanwezige stigmatisering over het verleden van care-experienced jongeren (Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Er zijn regelmatig stigma's in de samenleving over care-experienced jongeren, waarbij zij als “abnormaal” of “beschadigd” gezien worden (Dansey et al., 2019). Care-experienced studenten hebben een nadelige start bij hun studie wanneer medestudenten een negatief beeld hebben over jongeren uit de zorg. Hierdoor houden care-experienced studenten bij de start van hun studie hun verleden regelmatig privé en weten ze in gesprekken over thuis niet wat ze moeten vertellen. Zij ervaren veelal angst voor negatieve opmerkingen (Marvell & Child, 2022; Ellis & Johnston, 2022).

Meer aandacht voor care-experienced studenten

Vanuit onderzoek weten we dat het hoger onderwijs in veel landen is ingericht voor een ingebeeld plaatje van de “ideale student”. Deze zou lastenvrij, mobiel en welvarend zijn en in staat om de studie te prioriteren (Marvell & Child, 2022). Nu is het al zo dat alle studenten verschillende obstakels tegenkomen bij het studeren. Voor care-experienced studenten geldt dat daar meer, en andere, obstakels bovenop komen ten opzichte van hun medestudenten (Marvell & Child, 2022; Child & Marvell, 2023; Pound & Sims-Schouten, 2022). Dit zorgt ervoor dat care-experienced studenten niet passen in het ingebeelde plaatje van de “ideale student” van het hoger onderwijs. Wanneer er vastgehouden wordt aan het beeld van een “ideale student”, kan de vraag gesteld worden in hoeverre er daadwerkelijk inclusie voor alle jongeren plaatsvindt (Van Egmond, 2023). Dit maakt dat hoger onderwijssystemen inclusiever ingericht moeten worden en dat er meer aandacht moet komen voor de variërende ervaringen van care-experienced studenten (Pound & Sims-Schouten, 2022; Matthews & Sykes, 2012).

Hoger onderwijsinstellingen hebben een belangrijke rol in het verzorgen van voldoende en passende ondersteuning voor care-experienced studenten. In veel gevallen lijkt de huidige geboden ondersteuning van hogescholen en universiteiten onvoldoende aan te sluiten bij de behoeften van care-experienced studenten (Ellis & Johnston, 2022). Zo geven Stevenson et al. (2020) als voorbeeld dat het voor care-experienced studenten werkt wanneer één persoon in de hoger onderwijsinstelling

aangewezen is als aanspreekpunt, die meedenkt en ondersteuning biedt. Echter lijkt dit binnen het huidige ondersteuningsaanbod van hoger onderwijsinstellingen niet altijd een optie (Stevenson et al., 2020). Gazeley en Hinton-Smith (2018) geven dan ook aan dat het van groot belang is dat het hoger onderwijs haar verantwoordelijkheid neemt in het opzetten en faciliteren van deze ondersteuning.

Vanuit de literatuur zijn theorieën beschikbaar die inzicht geven in de verschillende belangen voor komend onderzoek. Een van deze theorieën is de theorie van sociale rechtvaardigheid, welke voor het hoger onderwijs ingaat op de bijdrage van het hoger onderwijs aan die sociale rechtvaardigheid, door ervoor te zorgen dat elke student gelijke kansen krijgt (Sabzalieva et al., 2022). Algemeen genomen gaat deze theorie om het creëren van inclusieve en gelijke praktijken om bij te dragen aan een vooruitgang in de gehele maatschappij (Sabzalieva et al., 2022). Wanneer hoger onderwijsinstellingen niet elke student gelijke kansen geven, ondanks verschillende achtergronden, wordt er onvoldoende bijgedragen aan sociale rechtvaardigheid voor alle studenten.

De theorie van sociale rechtvaardigheid geeft aan dat het de taak van het hoger onderwijs is om ervoor te zorgen dat alle studenten dezelfde kans krijgen op ondersteuning die zij nodig hebben om hun studie succesvol te volgen (Sabzalieva et al., 2022). Elke student heeft andere ondersteuning nodig. Wel moet iedere student dezelfde kans hebben op passende ondersteuning voor de eigen situatie. Om ervoor te zorgen dat aangesloten kan worden bij de unieke ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten, is het volgens Ellis en Johnston (2022) nodig dat er naast didactische ondersteuning ook vormgegeven wordt aan de zorg voor de studenten.

Dit toont de noodzaak aan om te onderzoeken wat er in het hoger onderwijs moet gebeuren om ervoor te zorgen dat het beeld van de “ideale student” verdwijnt. In plaats daarvan is het nodig dat de theorie van sociale rechtvaardigheid gevolgd wordt, om zo te kijken hoe het hoger onderwijs ervoor kan zorgen dat elke student eenzelfde kans tot slagen krijgt (Sabzalieva et al., 2022).

Het Nederlandse systeem

In Nederland is weinig bekend over ondersteuningsmogelijkheden voor care-experienced studenten. Een recente studie laat zien dat de aangeboden ondersteuning in Nederland onvoldoende aansluit bij de ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten (Van Rossum, 2022). In het Nederlandse systeem is te zien dat er op de universiteiten verschillende mogelijkheden zijn in de ondersteuning van alle studenten.² Echter, deze beschikbare ondersteuning sluit niet goed aan bij

---

² Bij de Rijksuniversiteit is het zo geregeld dat er verschillende personen zijn die op verschillende manieren begeleiding bieden. Vaak worden studenten verwezen naar een studieadviseur. Zij kunnen ondersteunen bij twijfels of vragen omtrent de studie, maar een student kan daar ook terecht in geval van een bijzondere omstandigheid, bijvoorbeeld als de student een functiebeperking heeft of als er medische of psychische zaken spelen (Van Rossum, 2022). Hierbij aansluitend is op de websites van meerdere universiteiten in Nederland te lezen dat er verschillende vormen van ondersteuning

care-experienced studenten. Het is namelijk zo dat de ondersteuning voor care-experienced studenten geregeld achterblijft ten opzichte van de ondersteuning voor andere studenten (Stevenson et al., 2020). Het is hierin afhankelijk van de betrokken begeleider in welke mate die kan aansluiten bij care-experienced studenten (Van Rossum, 2022). Volgens Deunk en Korpershoek (2021) is het juist van belang dat de beschikbare ondersteuning toegankelijk is voor studenten die zich identificeren met een minderheidsgroep. Dit kan er toe leiden dat juist studenten uit die minderheidsgroep daadwerkelijk gebruik gaan maken van de beschikbare ondersteuning.

Volgens de sociale rechtvaardigheid is het de taak van hoger onderwijsinstellingen om ervoor te zorgen dat elke student dezelfde mogelijkheid heeft tot passende ondersteuning (Sabzalieva et al., 2022). Wanneer hoger onderwijsinstellingen in het faciliteren van mogelijke ondersteuning rekening houden met care-experienced studenten kan beter voldaan worden aan de ondersteuningsbehoefte van elke student. Het is bijvoorbeeld zo dat care-experienced studenten veel baat hebben aan één duidelijk aanspreekpunt, die ondersteuning kan bieden en namens hen kan spreken (Stevenson et al., 2020). In het Nederlandse systeem zijn er zeker aanspreekpunten, maar niet één iemand. Er zijn studieadviseurs, studentendecanen en studentenpsychologen met allemaal hun eigen taak binnen de hoger onderwijsinstelling (Universiteit van Amsterdam, z.d.; Universiteit van Groningen, z.d.; Radboud Universiteit, z.d.). Wanneer het voor care-experienced studenten helder is naar wie ze toe moeten, is de ondersteuning toegankelijker. Hierdoor kan beter aangesloten worden bij de ondersteuningsbehoefte van care-experienced studenten.

Huidig onderzoek

De ondersteuning die geboden wordt voor care-experienced studenten in het hoger onderwijs sluit nog niet altijd voldoende aan (Ellis & Johnston, 2022). In het buitenland is meer onderzoek gedaan, waardoor daar meer bekend is over de ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten in het hoger onderwijs (Marvell & Child, 2022; Child & Marvell, 2023; Pound & Sims-Schouten, 2022; Ellis & Johnston, 2022). Hierbij is het echter wel van belang dat duidelijker wordt gemaakt wat al aan ondersteuning geboden wordt door hoger onderwijsinstellingen en wat care-experienced studenten nog missen. Volgens Madden-Dent et al. (2019) benadrukken verschillende onderzoekers daarom het belang van blijvend onderzoek naar de voorzieningen die het hoger onderwijs biedt ter ondersteuning van care-experienced studenten.

---

aanwezig zijn voor bijvoorbeeld studenten met ADHD of ASS. Voorbeelden van die ondersteuning zijn extra tijd bij tentamens of het kunnen volgen van bepaalde trainingen. Ook zijn er bij elke universiteit studiebegeleiders aanwezig (Universiteit van Amsterdam, z.d.; Universiteit van Groningen, z.d.; Radboud Universiteit, z.d.).

In dit onderzoek wordt gepoogd door middel van een scoping review hieraan bij te dragen. Er wordt geprobeerd meer inzicht te krijgen in bestaande kennis vanuit internationale onderzoeken en welke ondersteuning daaruit effectief gebleken is, om op die manier te kunnen bekijken of dit meerwaarde kan hebben voor het Nederlandse systeem. Op deze manier kunnen uiteindelijk aanbevelingen gedaan worden om de ondersteuning voor care-experienced studenten in het hoger onderwijs te verbeteren. Dit samen leidt tot de volgende onderzoeksvraag: *Welke belemmeringen en ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten in het hoger onderwijs zijn bekend vanuit de wetenschappelijke literatuur en welke specifieke soorten ondersteuning zijn volgens de literatuur effectief gebleken voor care-experienced studenten in het hoger onderwijs?* Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen welke voorzieningen het hoger onderwijs kan toepassen om de ondersteuningsmogelijkheden voor care-experienced studenten te verbeteren en daarmee de kans op slagen in het hoger onderwijs te vergroten.

Methode

Onderzoeksdesign

In dit onderzoek is een scoping review uitgevoerd om te onderzoeken welke belemmeringen en ondersteuningsbehoeften care-experienced studenten ervaren en welke ondersteuning vanuit het hoger onderwijs beschikbaar is voor deze studenten (en welke effectief is gebleken). Een scoping review kan ingezet worden om de hoeveelheid aan al beschikbare literatuur in kaart te brengen en daarbij een overzicht te bieden van die literatuur (Arksey & O'Malley, 2005; Levac et al., 2010). Het doel van deze scoping review is om literatuur over care-experienced studenten in het hoger onderwijs in kaart te brengen, om daarmee te kijken welke ondersteuningsbehoeften care-experienced studenten in het hoger onderwijs hebben en welke ondersteuningssystemen vanuit het hoger onderwijs daarbij effectief gebleken zijn, om op die manier een antwoord te kunnen formuleren voor de onderzoeksvraag.

Zoekstrategie

Bij het uitvoeren van de zoekslag is in vijf databases gezocht: ERIC, PsycINFO, Medline, SocINDEX en Web of Science. Het gebruik van meerdere databases heeft de mogelijkheid geboden tot een bredere opbrengst van literatuur. Ook was de mogelijkheid aanwezig om de referentielijsten van gevonden literatuur te gebruiken om eventueel aanvullende literatuur te vinden.

De zoektermen zijn opgesteld op basis van drie categorieën, namelijk 'hoger onderwijs', 'studenten' en 'ervaring met jeugdhulp'. In een eerste verkenning in de literatuur over dit onderwerp zijn verschillende zoektermen gebruikt, zoals 'higher education', 'university', 'young adults' en 'care-experience'. Aan de hand van de informatie uit deze verkenning zijn de veel terugkomende termen

gebruikt om definitieve zoektermen te formuleren. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Verschillende zoektermen binnen een categorie zijn synoniem aan elkaar en zijn onderscheiden met 'or'. De categorieën zijn onderscheiden met 'and'.

Tabel 1

Zoektermen

Categorieën	Zoektermen
Hoger onderwijs	"Higher education" OR college OR university
Studenten	Student* OR "young adults" OR adolescent* OR teen* OR pupil* OR juvenile* OR youth OR young
Ervaring met jeugdhulp	"Care experienced" OR "Care-experienced" OR "care leavers"

In- en exclusiecriteria

Voor de screening van de relevante artikelen zijn in- en exclusiecriteria opgesteld om te kijken naar de bruikbaarheid van een artikel ter beantwoording van de onderzoeksvraag. Ten eerste de inclusiecriteria, waarbij gekeken is naar de inhoud van een artikel. Artikelen werden in dit onderzoek opgenomen wanneer 1) het ging over care-experienced jongeren; 2) het betrekking had op het hoger onderwijs; 3) het ging over belemmeringen en/of ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten.

Ten tweede de exclusiecriteria, waarbij gekeken is naar de randvoorwaarden. Artikelen werden uitgesloten wanneer 1) het niet wetenschappelijk en peer-reviewed was; 2) het niet in het Engels geschreven was; 3) de volledige tekst niet beschikbaar was; 4) het gepubliceerd was voor 2008. Bij twijfel over het includeren van een artikel is de docent geraadpleegd.

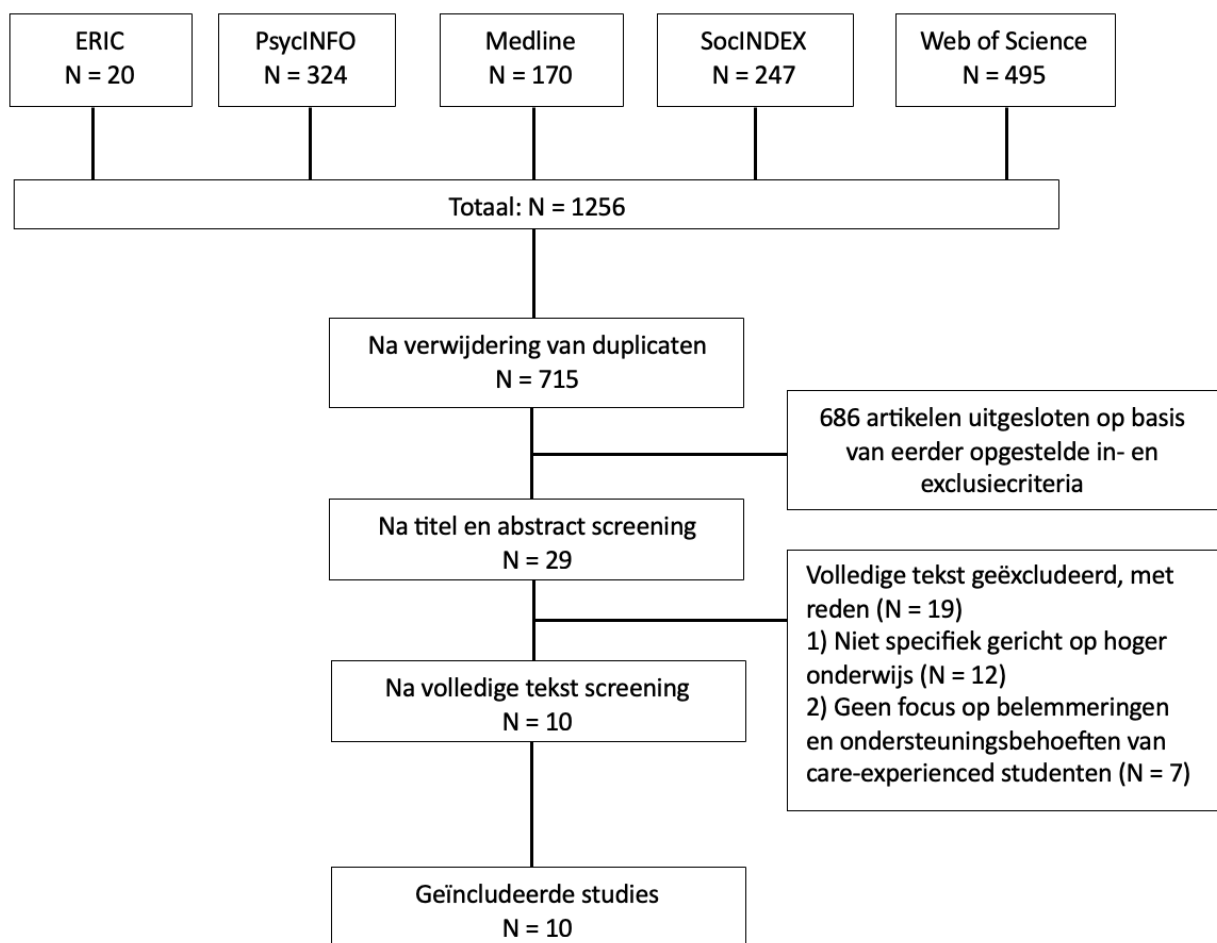
Selectieprocedure

De data zijn verzameld met behulp van de eerder benoemde databases. Aan de hand van de zoektermen zijn in totaal 1256 artikelen gevonden. Eerst zijn alle duplicaten verwijderd, waarna 715 artikelen overbleven. Deze artikelen zijn vervolgens beoordeeld op basis van relevantie. Hiervoor zijn de artikelen geüpload in het programma Rayyan, waarmee een systematische en overzichtelijke screening uitgevoerd kan worden (Ouzzani et al., 2016). Deze 715 artikelen zijn in de eerste screening meegenomen voor beoordeling van titel en abstract. De beslissing om wel of niet te includeren is gemaakt op basis van de opgestelde in- en exclusiecriteria. Tijdens deze screening zijn 686 artikelen geëxcludeerd doordat niet werd voldaan aan tenminste één van de in- en exclusiecriteria. Twee

voorbeelden hiervan zijn dat het artikel voor 2008 gepubliceerd was of dat het artikel niet over care-experienced jongeren ging. Na deze eerste screening bleven 29 artikelen over. Met behulp van Rayyan is een tweede screening uitgevoerd, waarbij de volledige tekst bekeken is. Ook deze screening is uitgevoerd met de in- en exclusiecriteria, waarna 10 artikelen overbleven. Van deze 10 artikelen zijn de referentielijsten doorgelopen om via die weg nog artikelen te kunnen includeren, dit heeft echter niet geleid tot meer relevante artikelen. Daarom is de keuze gemaakt om in de uiteindelijke analyse 10 artikelen te includeren (zie figuur 1).

Figuur 1

Selectieprocedure literatuuronderzoek

Data-analyse

Nadat het proces van in- en exclusie doorlopen was en de geïnccludeerde artikelen bekend waren, is een thematische analyse uitgevoerd (Thomas & Harden, 2008). Daarbij zijn de resultatensecties van de geïnccludeerde artikelen gebruikt. Als eerste zijn de resultatensecties van drie artikelen inductief gecodeerd. Hiermee zijn thema's bepaald op basis van informatie uit die artikelen. Dit is gedaan door belangrijke informatie in de resultatensecties te arceren. Van vaker terugkomende

onderwerpen in deze artikelen is een code gemaakt. Op basis van deze gecreëerde codes en thema's is een eerste codeboom opgesteld. Enkele voorbeelden van codes in deze eerste codeboom zijn accommodatie, trauma's uit het verleden, verplicht volwassen worden en relatie met docenten. Op basis van deze codes zijn zeven beschrijvende thema's opgesteld: accommodatie, sociaal contact medestudenten, trauma's, financiën, mentale gezondheid, thuissituatie en studie. Deze thema's bleven dicht bij de inhoud van de geïncludeerde studies (Thomas & Harden, 2008). Voor consistentie in de codes is deze eerste codeboom gebruikt om de overige geïncludeerde artikelen te coderen. Deze zijn open gecodeerd, wat inhoudt dat het mogelijk was om nieuwe codes toe te voegen wanneer deze nog zichtbaar werden (DeCuir-Gunby et al., 2011). Hierdoor zijn nog twee codes toegevoegd aan de codeboom: stigmatisering en sociaal netwerk. Uiteindelijk zijn er vijf analytische thema's opgesteld: accommodatie, financiën, mentale gezondheid, aansluiting medestudenten en studie. Deze zijn weergegeven in de hierna opgestelde definitieve codeboom (Bijlage A).

Kwaliteitsbeoordeling

Voor de kwaliteitsbeoordeling zijn de geïncludeerde artikelen van dit onderzoek beoordeeld met de Mixed Methods Appraisal Tool (MMAT). Met deze tool is de kwaliteit van de artikelen beoordeeld op basis van de methodologie, waarbij ruimte was om te kijken naar verschillende onderzoeksdesigns (Hong et al., 2018). In tabel 2 is de beoordeling van de artikelen weergegeven. De MMAT is gebruikt om de kwaliteit van artikelen weer te geven en niet om artikelen te excluseren. In het artikel van Askew et al. (2016) is geen onderzoek uitgevoerd, waardoor alle vragen van de MMAT met 'nee' beantwoord zijn. Daarnaast zijn bij drie andere artikelen de screeningsvragen met 'nee' beantwoord (Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024; Howard & MacQuarrie, 2022). Volgens Hong et al. (2018) kunnen dit redenen zijn om een artikel niet verder te beoordelen of includeren. Er is echter bij alle vier de artikelen wel voor gekozen om ze te beoordelen en ook te includeren. De bevindingen uit deze artikelen sluiten in een dergelijke mate aan bij de hoofdvraag van dit onderzoek, dat het waardevolle informatie is om mee te nemen. Daarnaast zijn voor drie van deze artikelen de overige vragen wel (grotendeels) met 'ja' beantwoord (Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024; Howard & MacQuarrie, 2022). Dit is in tabel 2 weergegeven.

Tabel 2

Beoordeling geïncludeerde artikelen met de Mixed Method Appraisal Tool (MMAT)

Artikel	Antwoord (ja/nee/onbekend)		
	Screeningsvragen	Kwalitatief	Mixed Methods
Askew et al. (2016)	S1: Nee S2: Nee	1.1: Nee 1.2: Nee 1.3: Nee	N.V.T.

Child en Marvell (2023)	S1: Ja S2: Ja	1.4: Nee 1.5: Nee 1.1: Ja 1.2: Ja 1.3: Ja 1.4: Ja 1.5: Ja	N.V.T.
Dixon (2016)	S1: Ja S2: Ja	1.1: Ja 1.2: Ja 1.3: Ja 1.4: Ja 1.5: Ja	N.V.T.
Ellis en Johnston (2022)	S1: Nee S2: Nee	N.V.T.	5.1: Ja 5.2: Ja 5.3: Ja 5.4: Ja 5.5: Onbekend
Ellis en Johnston (2024)	S1: Nee S2: Nee	N.V.T.	5.1: Ja 5.2: Ja 5.3: Ja 5.4: Ja 5.5: Onbekend
Horn (2019)	S1: Ja S2: Ja	1.1: Ja 1.2: Ja 1.3: Ja 1.4: Ja 1.5: Ja	N.V.T.
Howard en McQuarrie (2022)	S1: Nee S2: Nee	1.1: Ja 1.2: Ja 1.3: Ja 1.4: Ja 1.5: Ja	N.V.T.
Marvell en Child (2022)	S1: Ja S2: Ja	1.1: Ja 1.2: Ja 1.3: Ja 1.4: Ja 1.5: Ja	N.V.T.
McNamara et al. (2019)	S1: Ja S2: Ja	N.V.T.	5.1: Ja 5.2: Ja 5.3: Ja 5.4: Ja 5.5: Ja
Pinkney en Walker (2022)	S1: Ja S2: Ja	1.1: Ja 1.2: Ja 1.3: Ja 1.4: Ja 1.5: Ja	N.V.T.

Noot 1. S1 = Are there clear research questions? S2 = Do the collected data allow to address the research questions? 1.1 = Is the qualitative approach appropriate to answer the research question? 1.2 = Are the qualitative data collection methods adequate to address the research question? 1.3 =

Are the findings adequately derived from the data? 1.4 = Is the interpretation of results sufficiently substantiated by data? 1.5 = Is there coherence between qualitative data sources, collection, analysis and interpretation? 5.1 = Is there an adequate rationale for using a mixed methods design to address the research question? 5.2 = Are the different components of the study effectively integrated to answer the research question? 5.3 = Are the outputs of the integration of qualitative and quantitative components adequately interpreted? 5.4 = Are divergences and inconsistencies between quantitative and qualitative results adequately addressed? 5.5 = Do the different components of the study adhere to the quality criteria of each tradition of the methods involved.

Resultaten

Kenmerken geïnccludeerde artikelen

Uiteindelijk zijn tien artikelen geïnccludeerd in dit onderzoek. In tabel 3 is per artikel onderscheid gemaakt in 1) het land van onderzoek, 2) het onderzoeksdesign, 3) de participanten, 4) het doel van het onderzoek en 5) de onderzoeksresultaten. De artikelen komen uit verschillende tijdschriften uit verschillende landen. Acht van de tien artikelen komen uit het Verenigd Koninkrijk. Van deze acht artikelen richt één artikel zich specifiek op Engeland en twee artikelen richten zich op Engeland en Wales. De overige zes artikelen kijken naar het gehele Verenigd Koninkrijk. Naast deze acht artikelen komt één artikel uit de Verenigde Staten en één artikel uit Australië (Tabel 3). Dit maakt dat de resultaten van het onderzoek grotendeels gebaseerd zijn op de situatie in het Verenigd Koninkrijk (VK) en deels op de Verenigde Staten en Australië. Met deze contextafhankelijkheid wordt bij het interpreteren rekening gehouden.

‘Care-experience’ is een breed begrip dat op verschillende manieren ingevuld kan worden. In de tien geïnccludeerde artikelen zijn daardoor verschillen te zien in hoe dit begrip begrepen wordt. Vier van de tien artikelen gebruiken het begrip ‘care-leaver’, wat in elk van deze artikelen gezien wordt als een jongere die met hun 18^e levensjaar de zorg uitgaat en die enige tijd in de zorg heeft gezeten, bijvoorbeeld in pleegzorg. Dit is specifiek dan het begrip ‘care-experience’, wat door de overige zes artikelen gebruikt wordt. Dit is namelijk breder dan het officiële begrip van een ‘care-leaver’. Jongeren die ‘care-experience’ hebben worden in deze artikelen opgevat als jongeren die gedurende enige tijd in hun jeugd ervaring hebben in onder andere pleegzorg, residentiële zorg of zorg bij andere familieleden. Dit laatste inzicht sluit het meeste aan bij hoe in dit onderzoek gekeken wordt naar het begrip ‘care-experience’.

In één van de geïnccludeerde artikelen wordt geen onderzoek uitgevoerd, maar wordt een case-study beschreven van een onderwijsinstelling en hoe zij zorgdragen voor care-experienced studenten (Askew et al., 2016). In de overige negen artikelen wordt een empirisch onderzoek beschreven. Hiervan hebben drie onderzoeken een mixed methods aanpak en zes studies betreffen

kwantitatieve onderzoeken. In alle negen onderzoeken worden interviews afgenomen. In de mixed methods onderzoeken wordt dit gecombineerd met een afname van een vragenlijst.

De artikelen gaan op verschillende manieren in op dezelfde aspecten van de hoofdvraag van dit onderzoek. Negen van de tien artikelen gaan in op de belemmeringen van care-experienced studenten in het hoger onderwijs. Hierbij wordt ook gesproken over de ondersteuningsbehoeften die voortkomen uit de besproken belemmeringen. Zeven van de tien artikelen gaan in op ondersteuning vanuit hoger onderwijs voor care-experienced studenten en hun behoeften met betrekking tot deze ondersteuning. Twee van deze zeven artikelen kijken ook naar welke ondersteuningsmogelijkheden als effectief ervaren zijn door zowel de care-experienced studenten als door de hoger onderwijsinstelling.

Tabel 3*Kenmerken geïncludeerde artikelen*

Auteurs	Land	Onderzoeksdesign	Participanten	Doel onderzoek	Resultaten
Askew et al. (2016)	Verenigd Koninkrijk	-	-	Er is geen onderzoek uitgevoerd, dus er is geen onderzoeksdesign of participanten.	Omschrijving van een programma bij de universiteit in Sheffield ter ondersteuning van care-experienced studenten tijdens hun studentenleven. Het kwaliteitsmerk voor zorg van care-experienced studenten is behaald, wat een bepaalde mate van kwaliteit van zorg aantoont. Deze ondersteuning blijft zich ontwikkelen naast de bestaande initiatieven tot ondersteuning (accommodatie, mentoren, financiële ondersteuning). Mogelijkheden voor extra begeleiding komen beschikbaar om care-experienced studenten tegemoet te komen.
Child & Marvell (2023)	Verenigd Koninkrijk	Kwalitatief onderzoek. Biografische en narratieve interviews.	Zes universitaire care-experienced studenten. 18-29 jaar, man-vrouw gelijk verdeeld.	Bewustzijn creëren over barrières die care-experienced studenten tegenkomen in het hoger onderwijs.	Interviews tonen vier gebieden waar care-experienced studenten variërende barrières ervaren: <ol style="list-style-type: none"> 1) Accommodatie 2) Ondersteuning van welzijn 3) Socialiseren 4) Curriculum
Dixon (2016)	Engeland	Kwalitatief onderzoek. Interviews. Data zijn gehaald uit twee eerdere studies,	680 care-experienced jongeren verdeeld over twee studies. Van de 101 participanten van studie 1 volgde 35% op dat moment	Het achterhalen van moeilijkheden en uitdagingen in het vinden en volhouden van onder andere hoger onderwijs. Geprobeerd wordt om te	Een aangewezen docent als aanspreekpunt voor care-experienced studenten is waardevol gebleken voor meer bewustzijn en ondersteuning van deze studenten. Verder kan een kwaliteitsmerk behaald worden wanneer onderwijsinstellingen voldoen aan een bepaalde

		voornamelijk uit studie 2. In studie 1 zijn 101 care-experienced studenten twee keer geïnterviewd. In studie 2 zijn 579 studenten geïnterviewd over hun kijk op de zorg en het verlaten daarvan.	hoger onderwijs. Participanten van studie 2 waren 16-24 jaar. Ongeveer 2/5 ^e van de 579 jongeren volgde op moment van interviewen hoger onderwijs. Leidende professionals van deze studenten zijn ook geïnterviewd.	begrijpen welke factoren helpend waren in het overkomen van moeilijkheden. Door interviews met de leidende professionals wordt onderzocht wat de voortgang en ondersteuningsbehoeften van de studenten zijn.	mate van ondersteuning voor care-experienced studenten. Financiële ondersteuning, gegarandeerde huisvesting (ook in vakanties) en toegang tot emotionele ondersteuning zijn hiervoor voorwaardelijk. Facilitators en obstakels voor hoger onderwijs zijn tegenovergesteld: mogelijkheid tot ondersteuning versus een gebrek aan ondersteuning. Persoonlijke motivatie en de wil om te slagen zijn facilitators. Stigmatisering en lage verwachtingen zijn obstakels. Stabiele accommodatie is een prioriteit en werkt tegen wanneer het niet aanwezig is. Studenten ervaren duidelijke nadelen wanneer ze geen extra ondersteuning krijgen in hoger onderwijs. Care-experienced studenten voelen zich anders en dit wordt benadrukt door contrasten in financiën, wonen en levenskeuzes. Care-experienced studenten laten doorzettingsvermogen en motivatie zien, maar worden hierbij onvoldoende ondersteund vanuit het hoger onderwijs.
Ellis & Johnston (2022)	Engeland en Wales	Mixed methods. Diepgaande, semi-gestructureerde interviews in fase 1. In fase 2 een online vragenlijst op basis van de interviews.	In totaal 234 care-experienced studenten van onder de 20 tot boven de 30 op universiteiten. 42 participanten in fase 1 en 192 in fase 2. Overwegend meer vrouwen dan mannen en enkele non-binaire mensen.	Onderzoek welke alledaagse uitdagingen care-experienced studenten tegenkomen in het hoger onderwijs.	Care-experienced studenten ervaren verschillende barrières in hoger onderwijs: <ul style="list-style-type: none"> - Beperkte stabiliteit door in de zorg vaak te verhuizen met veel destabiliserende schooldisrupties tot gevolg
Ellis & Johnston (2024)	Engeland en Wales	Zelfde design als Ellis en Johnston (2022). Zie hierboven.	Zelfde dataset als Ellis en Johnston (2022). Zie hierboven.	Onderzoeken van structurele barrières in het onderwijs die impact hebben op care-experienced studenten	

				zonder familiale ondersteuning.	<ul style="list-style-type: none"> - Stigmatisering wat negatieve aspecten naar voren brengt - Zorg valt op 18-jarige leeftijd weg met volledige onafhankelijkheid als gevolg. Dit brengt op onder andere financieel en woongebied nieuwe obstakels met zich mee
Horn (2019)	Verenigde Staten	Kwalitatief onderzoek. Semi-gestructureerde interviews (narratief).	9 care-experienced studenten. Gemiddelde leeftijd van 29 jaar met vrouwen, een man en een transgenderman van verschillende afkomsten.	Onderzoeken welke interne en externe hulpbronnen care-experienced studenten gebruiken in hoger onderwijs. Daarnaast wordt onderzocht wat deze studenten weerhoudt om hulp te zoeken en wat hen juist faciliteerde om wel hulp te zoeken.	Care-experienced studenten hebben te maken met angsten omtrent een negatieve toekomst, stigmatisering en stereotypen. Dit geeft hen wel motivatie en determinatie om te slagen. Ze hebben moeite met relaties vormen en het zoeken van hulp, wat vermeden wordt uit angst voor negatieve vooroordelen. Relaties met peers vormen is lastig door verschillende levenservaringen. Sommige onderwijsinstellingen hebben programma's specifiek voor onder andere care-experienced studenten. Hier krijgen ze de kans om te wennen en om relaties te vormen.
Howard & McQuarrie (2022)	Verenigd Koninkrijk	Kwalitatief onderzoek. Semi-gestructureerde interviews met jongeren om hun ervaringen te delen.	10 care-experienced jongeren, 16-25 jaar, van verschillende onderwijsinstellingen in Schotland en Engeland.	Inzichten van care-experienced jongeren centraliseren om inzicht te verkrijgen in mogelijkheden en barrières in het onderwijs. Deze ervaringen worden ook gebruikt om ondersteunende diensten	De resultaten laten drie hoofdthema's zien. <ul style="list-style-type: none"> - Care-experience en persoonlijke verhalen: care-experienced jongeren hebben significante persoonlijke uitdagingen, wat omgaan met hoger onderwijs bemoeilijkt - Waardering van hoger onderwijs, waar aspecten als ontwikkelen van vaardigheden, verbeterd welzijn en

				voor deze jongeren te informeren	gevoel van onafhankelijkheid leiden tot succes
					<ul style="list-style-type: none"> - Navigeren van ondersteuningssystemen, waar jongeren variërende ervaringen hebben, met vooral de vraag naar een betere kwaliteit van hulp en meer beschikbaarheid voor de hulp
Marvell & Child (2022)	Verenigd Koninkrijk	Kwalitatief onderzoek. Biografische en narratieve interviews.	De interviews vonden plaats met 11 care-experienced of vervreemde studenten van 18-29 jaar (mannen, vrouwen, non-binaire mensen).	Gepoogd een completer beeld te geven verschillende barrières voor inclusie in hoger onderwijs, door het dilemma omtrent materiële ongelijkheden en culturele discriminatie te bespreken.	Bespreken van aspecten die in barrières van care-experienced studenten zichtbaar zijn. Omtrent mentale gezondheid wordt gekeken naar niet afgestemde welzijnsvoorzieningen en stigmatisering die leiden tot negatieve effecten. Daarnaast zijn financiële problemen aanwezig. Hulp wordt misgelopen doordat care-experienced studenten onvoldoende als achtergesteld gezien worden. De grotere volwassenheid en onafhankelijkheid leidt bij deze studenten tot gevoelens van 'anders zijn'.
McNamara et al. (2019)	Australië	Mixed methods. Een vragenlijst onder Australische universiteiten en daarnaast semi-gestructureerde interviews.	Vragenlijst onder alle 37 Australische openbare universiteiten. 28 hebben gereageerd. Interviews met 11 senior vertegenwoordigers van zorgverleners.	Het doel is enerzijds om te onderzoeken wat voor beleid, ondersteuningsstructuren en procedures er zijn voor care-experienced studenten in hoger onderwijs (en wat nog verbeterd moet worden). Anderzijds het doel om te	Ondanks dat de capaciteiten aanwezig zijn om care-experienced studenten te ondersteunen in hun welzijn, zijn er bij hoger onderwijsinstellingen mogelijkheden tot verbetering: <ul style="list-style-type: none"> - Creëren van meer herkenning en bewustzijn over care-experienced studenten als benadeelde groep - Hulp bij het vinden van accommodatie - Regelen van meer financiële hulp

Pinkney & Walker (2022)	Verenigd Koninkrijk	Kwalitatief onderzoek. Individuele, semi-gestructureerde interviews. Twee focusgroepen: één met care-experienced studenten die hoger onderwijs volgen en één met care-experienced jongeren die het onderwijs hebben verlaten.	Interviews met acht care-experienced studenten op een universiteit in Noord-Engeland, waarvan één net geslaagd is. In totaal 23 care-experienced jongeren: focusgroep 1 bestaat uit zes care-experienced jongeren en focusgroep 2 bevat 9 jongeren.	onderzoeken welke barrières deze studenten tegenkomen en welke hulp nodig is. Onderzoeken wat het verschil maakt in het vergroten van ambities bij care-experienced jongeren, welke karakteristieken helpend zijn, bij welke problemen deze jongeren hulp nodig hebben en welke aanpak het meest effectief is.	Resultaten tonen aan dat zelfredzaamheid, determinatie en ondersteunende anderen belangrijke factoren zijn voor succes in hoger onderwijs. Care-experienced studenten bewandelen non-traditionele wegen op school: soms is het voor hen beter pas op latere leeftijd (met ondersteuning) hoger onderwijs te volgen. In hoger onderwijs zijn de financiën lastig: sommigen hebben te weinig geld en de ander heeft genoeg, maar wil het niet uitgeven in verband met financiële zekerheid. Daarnaast zijn ondersteunende anderen van groot belang, met de nadruk op blijvende en vertrouwde relaties om op terug te vallen.
-------------------------	---------------------	---	---	--	--

---

Belemmeringen en ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten in hoger onderwijs

Na het coderen van de artikelen zijn vijf thema's naar voren gekomen waar care-experienced studenten in het hoger onderwijs belemmeringen en ondersteuningsbehoeften in ervaren: accommodatie, financiën, mentale gezondheid, aansluiting met medestudenten en studie. Binnen deze thema's zijn verschillende aspecten te zien die invloed hebben op care-experienced studenten.

Accommodatie

Het eerste thema dat in de literatuur naar voren komt is accommodatie. Care-experienced studenten lopen het meest aan tegen een gevoel van isolatie. Enerzijds komt dit voort uit lastige vakantieperiodes. Uit meerdere onderzoeken uit het VK blijkt dat de meeste studenten naar huis gaan in vakantieperiodes, terwijl care-experienced studenten deze optie vaak niet hebben en op campus blijven. Dit kan leiden tot een gevoel van isolatie (Pinkney & Walker, 2022; Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022). Aangezien care-experienced studenten vaak geen thuis hebben om naar toe te gaan, is het noodzakelijk dat ze in vakantieperiodes op campus kunnen blijven. Dit maakt dat deze studenten flexibiliteit in contracten nodig hebben (Child & Marvell, 2023). Dit maakt dat ze zich geen extra zorgen hoeven te maken over waar zij in vakantieperiodes heen moeten. Een opmerking hierbij is dat hoger onderwijs niet in alle landen een campus heeft, waardoor ondersteuning vanuit het hoger onderwijs op dit gebied niet overal nodig is. Nederlandse universiteiten maken bijvoorbeeld geen gebruik van een campus, studenten regelen zelf accommodatie. Hierdoor is deze ondersteuningsbehoefte in onder andere Nederland minder belangrijk. Anderzijds kan het gevoel van isolatie voortkomen uit minder aanspraak met huisgenoten. Nauwelijks tot geen aansluiting met huisgenoten kan leiden tot een gevoel van isolatie en frustratie (Marvell & Child, 2022). In het artikel van Child en Marvell (2023) geven care-experienced studenten aan gemixte gevoelens te hebben over hun relaties met huisgenoten. Enerzijds vinden ze het fijn altijd met iemand te kunnen praten. Anderzijds geven ze aan dat er ongemakkelijke situaties ontstaan welke tot frustraties leiden. Marvell en Child (2022) benoemen dat care-experienced studenten door hun verleden zelfstandiger en volwassener zijn. Hun medestudenten wonen voor het eerst op zichzelf, wat frictie kan veroorzaken.

Care-experienced studenten hebben hierdoor ook negatieve ervaringen met accommodatie. Enkele artikelen uit het VK tonen aan dat er chaotische en luide feesten zijn met alcohol en drugs (Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022). Ellis en Johnston (2022) benoemen hierbij dat vooral het alcohol- en drugsmisbruik traumatiserend kan zijn, omdat ze dit na negatieve ervaringen in hun jeugd opnieuw meemaken.

Financiën

Care-experienced studenten hebben regelmatig te maken met financiële problemen. Zodra care-experienced studenten uit de zorg komen moeten ze hun financiën zelf regelen. Onderzoeken uit

het VK tonen aan dat care-experienced studenten vaak geen volwassenen in hun leven hebben om op terug te vallen (Child & Marvell, 2023; Howard & MacQuarrie, 2022). Andere studenten bellen hun ouders wanneer ze geld nodig hebben. Bij care-experienced studenten is hun biologische familie vaak niet in beeld, terwijl de zorg stopt op hun 18e. Hierdoor hebben deze studenten in het VK een grote behoefte aan financiële ondersteuning vanuit het hoger onderwijs en de autoriteiten. Ook dit is een ondersteuningsvraag die contextafhankelijk is. In Nederland is financiële ondersteuning voor studenten anders geregeld dan het in VK, waardoor de noodzaak voor deze ondersteuning anders ligt. In het VK zijn er regelmatig beurzen beschikbaar voor studenten. Howard en MacQuarrie (2022) benoemen dat care-experienced studenten in verschillende gevallen volledig afhankelijk zijn van deze beurzen om hoger onderwijs te kunnen blijven volgen.

Autoriteiten of hoger onderwijsinstellingen hebben in het VK dus zeker mogelijkheden voor financiële ondersteuning, bijvoorbeeld met een beurs (Howard & MacQuarrie, 2022; Askew et al., 2016; Dixon, 2016; Marvell & Child, 2022). Er zijn echter ook situaties waar care-experienced studenten deze ondersteuning mislopen. Een reden is dat care-experienced studenten zich niet altijd identificeren als care-experienced. Ze zien hoger onderwijs als een nieuwe start. Ze willen hun verleden achter zich laten en hebben angst voor hoe gereageerd zal worden op hun verleden in de zorg (Pinkney & Walker, 2022; Horn, 2019). Hierdoor geven ze soms hun zorgstatus niet aan, waardoor ze niet in aanmerking komen voor verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Een andere reden zijn de strenge criteria die bij een financiële beurs horen. Het kan gebeuren dat een care-experienced student niet aan deze strikte criteria voldoet, waardoor diegene niet in aanmerking komt. Marvell en Child (2022) geven aan dat deze studenten hierdoor in een onzekere positie komen. Hun zorgervaring is dan volgens anderen niet voldoende voor extra ondersteuning, terwijl dat soms juist wel het geval is. Dit kan uiteindelijk tot nog meer financiële problemen leiden (Pinkney & Walker, 2022; Horn, 2019; Marvell & Child, 2022).

Mentale gezondheid

Een derde thema is mentale gezondheid. Care-experienced studenten hebben vaker mentale gezondheidsdiagnoses zoals PTSS, angststoornissen, depressie of eetstoornissen (Child & Marvell, 2023; Howard & MacQuarrie, 2022; Marvell & Child, 2022). Aansluitend geven Pinkney en Walker (2022) aan dat mentale gezondheidsproblemen bij deze studenten vaak voorkomen als gevolg van de traumatische kindertijd.

De trauma's uit die kindertijd spelen een belangrijke rol in het leven van care-experienced studenten. Zoals de studenten in het onderzoek van Child en Marvell (2023) aangeven: trauma's zijn onderdeel van hun persoon, maar het is niet hun gehele identiteit. Vaak hebben care-experienced studenten het gevoel het tegendeel te moeten bewijzen. In veel van de geïncludeerde onderzoeken (uit verschillende contexten) wordt aangegeven dat care-experienced studenten zelfdeterminatie

hebben voor succes in hoger onderwijs, om hun verleden te ontvluchten en mensen van toen te bewijzen dat het hen wel lukt (McNamara et al., 2019; Pinkney & Walker, 2022; Howard & MacQuarrie, 2022; Dixon, 2016; Marvell & Child, 2022; Horn, 2019). Ondanks de grote motivatie hebben deze studenten wel geregeld te maken met een gebrek aan zelfvertrouwen als gevolg van hun verleden. Hierdoor volgen care-experienced studenten soms pas op latere leeftijd hoger onderwijs (McNamara et al., 2019). Bevindingen laten zien dat er veel minder officiële zorg beschikbaar is vanaf hun 18^e jaar, waardoor ze verplicht volwassen moeten worden (McNamara et al., 2019; Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024). Wanneer ze uit de zorg komen zijn ze niet altijd direct klaar voor hoger onderwijs. Dit leidt ertoe dat ze op latere leeftijd hoger onderwijs volgen, waardoor ze meer levenservaringen hebben dan hun medestudenten (Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024).

Ondanks dat het (traumatische) verleden ervoor kan zorgen dat care-experienced studenten een intrinsieke motivatie vinden voor hoger onderwijs, zijn er verschillende belemmeringen in het hoger onderwijs waar ze ondersteuning voor nodig hebben. Zo is stigmatisering over ervaringen in de zorg van deze jongeren een belangrijk punt. Care-experienced studenten zouden geen stigmatisering moeten ervaren over hun verleden en hun mentale gezondheidsproblemen, maar meerdere artikelen laten zien dat deze studenten angsten hebben omtrent de meningen van anderen en aansluitende stigma's (Pinkney & Walker, 2022; Child & Marvell, 2023; Askew et al., 2016; Ellis & Johnston, 2024). Deze angst omtrent stigmatisering maakt dat deze studenten liever niet vertellen over hun zorgstatus. Dit kan een negatieve invloed hebben op verschillende zaken. Zo kan het leiden tot een gevoel van isolatie en kunnen deze studenten hierdoor beschikbare ondersteuning mislopen, omdat ze hun zorgstatus niet aangegeven hebben (Pinkney & Walker, 2022; Askew et al., 2016; Howard & MacQuarrie, 2022; Horn, 2019; Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Daarentegen zijn er ook care-experienced studenten die wel hun zorgstatus aangeven. Dit lost echter niet alle angsten rondom stigmatisering op. Volgens Howard en MacQuarrie (2022) lopen die studenten rond met angsten en onzekerheid over of ze de juiste beslissing hebben gemaakt.

Daarnaast laat de literatuur ook een beperking in het sociaal netwerk waar care-experienced studenten op terug kunnen vallen (Child & Marvell, 2023; Dixon, 2016). Volgens Dixon en ook Pinkney en Walker (2022) geeft het hebben van iemand die je gelooft betere vooruitzichten voor hoger onderwijs. Deze persoon kan ook een professional in het hoger onderwijs zijn (Dixon, 2016). Ellis en Johnston (2022) benoemen ook dat het hoger onderwijs een nieuwe kans biedt om mensen te leren kennen en een nieuw sociaal netwerk te vormen, welke anders buiten bereik zou blijven.

Aansluiting met medestudenten

In het hoger onderwijs krijgen studenten de kans om nieuwe relaties te vormen met medestudenten om zo hun sociaal netwerk uit te breiden. Dit kan voor care-experienced studenten

echter lastig zijn. Care-experienced studenten worden belemmerd door hun gevoel anders te zijn, waardoor ze minder snel relaties vormen. Verschillende onderzoeken tonen aan dat care-experienced studenten, om variërende redenen, vaak moeilijkheden ervaren in het opbouwen van relaties met medestudenten (Child & Marvell, 2023; Howard & MacQuarrie, 2022; Horn, 2019; Marvell & Child, 2022). Howard en MacQuarrie (2022) laten echter ook de andere kant zien. Op het moment dat er wel een relatie gevormd wordt, is deze volgens hen zeer belangrijk voor consistentie en verbinding. Er zijn dus verschillende redenen waardoor care-experienced studenten belemmeringen ervaren in het vormen van relaties. Zo hebben care-experienced studenten vaak hele andere levenservaringen dan hun medestudenten, waardoor ze zich een buitenstaander voelen (Horn, 2019). Aspecten die hier een rol bij spelen zijn beperkte of afwezige familie, medestudenten die naar privéscholen gingen (en zichzelf niet), het alleen moeten verhuizen naar hun kamer ten opzichte van medestudenten met ouders, het alleen buiten werk om colleges kunnen volgen en meer volwassenheid dan hun medestudenten (Child & Marvell, 2023; Horn, 2019; Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Deze aspecten dragen allemaal bij aan een gevoel van anders zijn, waardoor care-experienced studenten zich minder thuis voelen op de universiteit (Marvell & Child, 2022).

Aansluitend is het voor care-experienced studenten moeilijker om naar sociale (sport)verenigingen of bijeenkomsten te gaan, doordat ze meer belemmeringen ervaren tot deelname (Child & Marvell, 2023). Vaak kunnen ze verplichte materialen of een lidmaatschap niet betalen door een gebrek aan geld (Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Child en Marvell (2023) geven aan dat tijdsgebrek ook een rol speelt, aangezien care-experienced studenten regelmatig werken naast hun studie voor extra geld, waardoor er weinig tot geen tijd is voor andere dingen. Daarnaast hebben care-experienced studenten een gevoel van schaamte doordat ze niet deel kunnen nemen, wat ook tot isolatie leidt (Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022).

Studie

Voor succes in de studie van care-experienced studenten speelt de relatie met zowel medestudenten als docenten een belangrijke rol. Literatuur toont aan dat ondersteuning van peers doorslaggevend kan zijn voor succes in het hoger onderwijs (Child & Marvell, 2023; Pinkney & Walker, 2022). Care-experienced studenten worden sterk beïnvloed door medestudenten. Gemotiveerde medestudenten hebben een positieve werking op care-experienced studenten, maar wanneer medestudenten niet gemotiveerd zijn, heeft dit ook invloed (Ellis & Johnston, 2024).

Ook de relatie met docenten is belangrijk voor care-experienced studenten. Zoals eerder aangegeven kan het hebben van iemand die in je gelooft leiden tot betere vooruitzichten in het hoger onderwijs. Volgens Pinkney en Walker (2022) kunnen docenten deze significante andere zijn. Net als voor medestudenten geldt voor docenten ook dat ze zowel een stimulerende factor als een

belemmering kunnen zijn. Wanneer docenten lage verwachtingen hebben van care-experienced studenten heeft dit een negatieve invloed op de motivatie en betrokkenheid van de student (Howard & MacQuarrie, 2022; Ellis & Johnston, 2024). Anderzijds zijn behulpzame docenten juist een belangrijke factor om care-experienced studenten in het hoger onderwijs te behouden (Dixon, 2016). Positieve relaties met docenten geven een gevoel van consistentie en verbondenheid, waarbij care-experienced studenten ruimte voelen om te praten als ze dat willen (Howard & MacQuarrie, 2022; Marvell & Child, 2022). Het meest helpend volgens care-experienced studenten zijn docenten die zelf ervaring hebben in de zorg. Hierdoor voelen deze studenten zich nog vrijer om over zichzelf te praten, wat kan leiden tot positieve emoties en gevoelens (Child & Marvell, 2023).

Beschikbare ondersteuning vanuit het hoger onderwijs

In variërende mate zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor bovengenoemde belemmeringen. Idealiter sluiten deze ondersteuningsmogelijkheden volledig aan bij de beschreven belemmeringen en ondersteuningsbehoefte vanuit de care-experienced studenten. Dit is echter nog niet altijd het geval. Voor alle vijf thema's wordt beschreven welke ondersteuningsmogelijkheden er internationaal gezien al zijn en welke daarvan als effectief ervaren worden door care-experienced studenten.

Accommodatie

In de context van het VK is te zien dat care-experienced studenten ondersteuning nodig hebben voor accommodatie in vakantieperioden. Dit biedt het hoger onderwijs nog niet altijd. Er zijn kamers die ook in vakantieperioden beschikbaar blijven, maar deze kosten meer, wat care-experienced studenten vaak niet kunnen betalen (Child & Marvell, 2023).

Verder ervaren care-experienced studenten soms moeite met zelf accommodatie moeten regelen als ze net uit de zorg komen. Hulp vanuit het hoger onderwijs hierin wordt zeer gewaardeerd en maakt het hoger onderwijs voor deze studenten toegankelijker (McNamara et al., 2019). Deze ondersteuningsbehoefte komt voort uit de tijd en kosten niet kunnen opbrengen om continu heen en weer te reizen (Dixon, 2016). In het VK bieden universiteiten regelmatig ondersteuning om nieuwe (care-experienced) studenten te helpen met verhuizen bij de start van het jaar. Dit is echter geen standaard, maar enkele individuele universiteiten investeren hierin (Ellis & Johnston, 2022). In het VK is in 2006 een kwaliteitsmerk voor hoger onderwijsinstellingen opgezet, waarmee zij aan kunnen tonen een bepaalde mate van ondersteuning voor care-experienced studenten te bieden (Askew et al., 2016; Dixon, 2016). Een van de criteria voor dit kwaliteitsmerk is het aanbieden van minstens één jaar accommodatie bij de onderwijsinstelling, om de start in het hoger onderwijs makkelijker te maken (Askew et al., 2016). Het is wel zichtbaar dat er ook onderwijsinstellingen zijn die niet aan dit

kwaliteitsmerk voldoen en dat er in beperkte mate ondersteuning beschikbaar is op het gebied van accommodatie.

Financiën

Er is sprake van een grote financiële ongelijkheid tussen care-experienced studenten en hun peers (Ellis & Johnston, 2022). Care-experienced studenten hebben regelmatig problemen met het betalen van eten, heen en weer reizen, huur of materialen voor hun studie (Marvell & Child, 2023). Vanuit zowel het hoger onderwijs als autoriteiten zijn vaak verschillende soorten ondersteuning beschikbaar op financieel gebied. Zo hebben verschillende autoriteiten een beursregeling, waar care-experienced studenten extra financiële ondersteuning kunnen krijgen (Askew et al., 2016; Dixon, 2016; Marvell & Child, 2023). Dit is bevorderend, maar tegelijkertijd is de werkelijkheid dat deze ondersteuning niet altijd voldoende is. Zelfs met deze financiële ondersteuning redden care-experienced studenten het niet altijd om rond te komen (Marvell & Child, 2023). Daarnaast heeft deze financiële ondersteuning regelmatig een leeftijdsgrens. Wanneer care-experienced studenten op latere leeftijd hoger onderwijs volgen, gebeurt het regelmatig dat ze buiten de leeftijdsgrens vallen, waardoor ze geen financiële ondersteuning kunnen krijgen (Ellis & Johnston, 2022). De geringe financiële mogelijkheden geeft care-experienced studenten vaak een beschamend gevoel, omdat ze geregeld niet deel kunnen nemen aan verenigingen of bijeenkomsten, doordat ze de kosten niet kunnen betalen (Child & Marvell, 2022; Ellis & Johnston, 2022). Adequate financiële ondersteuning is net als hulp bij accommodatie een pijler van het kwaliteitsmerk dat hoger onderwijsinstellingen kunnen krijgen voor hun ondersteuning aan care-experienced studenten (Askew et al., 2016; Dixon, 2016). De bevindingen tonen echter aan dat deze ondersteuningsvraag van care-experienced studenten groter is dan wat hoger onderwijsinstellingen daadwerkelijk bieden (McNamara et al., 2019; Pinkney & Walker, 2022; Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024).

Mentale gezondheid

Zoals eerder benoemd hebben care-experienced studenten vaak blijvende (mentale) gezondheidsproblemen als gevolg van hun verleden (Pinkney & Walker, 2022). Dit kan voor hoger onderwijsinstellingen een argument zijn om specifiek voor care-experienced studenten meer mentale ondersteuning te regelen. Bevindingen tonen aan dat dit nog niet gebeurt. De beschikbare ondersteuning voor welzijn en mentale gezondheid is vaak ongeschikt voor de ondersteuningsvraag van care-experienced studenten (Marvell & Child, 2022). Zij hebben vaak te maken met verschillende mentale gezondheidsdiagnoses. Hierdoor hebben ze een grotere therapeutische behoefte dan medestudenten (Marvell & Child, 2022). Het hoger onderwijs in het VK biedt vaak zes tot tien sessies aan therapie aan alle studenten. Voor care-experienced studenten is dit te weinig, maar externe therapie is vaak geen optie door lange wachtlijsten en hogere kosten (Child & Marvell, 2023). Zij

hebben meer beschikbare therapie van het hoger onderwijs nodig, om tegemoet te komen aan hun mentale ondersteuningsvraag.

Aansluiting met medestudenten

Voor de aansluiting met medestudenten kunnen hoger onderwijsinstellingen indirecte ondersteuning bieden. Meerdere artikelen tonen aan dat care-experienced studenten geregeld het gevoel hebben anders te zijn dan medestudenten (Child & Marvell, 2023; Howard & MacQuarrie, 2022; Horn, 2019; Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Daar komt bij dat care-experienced studenten meerdere belemmeringen ervaren waardoor ze minder deelnemen aan sociale (sport)verenigingen of bijeenkomsten (Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Deze verenigingen en bijeenkomsten kunnen juist een gelegenheid vormen om aansluiting met medestudenten te zoeken. Een grotere belemmering tot deelnemen zijn de financiële kosten die eraan hangen, wat care-experienced studenten vaak niet kunnen betalen (Child & Marvell, 2023; Marvell & Child, 2022). Hoger onderwijsinstellingen moeten investeren in financiële ondersteuning, waardoor zij indirect care-experienced studenten ondersteunen in het deelnemen aan verenigingen en bijeenkomsten, wat de gelegenheid biedt om aansluiting met medestudenten te vinden.

Studie

Op het gebied van studie worden al meerdere (effectieve) ondersteuningsvormen ingezet door het hoger onderwijs. In de literatuur wordt echter ook aangegeven dat er nog enkele zaken gemist worden. In verschillende onderzoeken komt naar voren dat het helpend is wanneer er een zorgcoördinator of zorgadviseur is. Zij worden gewaardeerd voor hun aanpak van ondersteuning aan care-experienced studenten (McNamara et al., 2019; Child & Marvell, 2023; Howard & MacQuarrie, 2022). Ondanks de goede ervaringen met zorgcoördinatoren en zorgadviseurs is er echter wel een gebrek aan passende ondersteuning vanuit hoger onderwijsinstellingen (McNamara et al., 2019; Horn, 2019; Ellis & Johnston, 2022). Zo is ondersteuning vaak alleen binnen kantooruren beschikbaar, terwijl dit juist uren zijn dat care-experienced studenten werken. Zij hebben ondersteuning juist daar buitenom nodig (Horn, 2019). Verder geven Ellis en Johnston (2022) aan dat ondersteuning vanuit het hoger onderwijs vaak een leeftijdsgrens heeft. De non-traditionele wegen die care-experienced studenten bewandelen, maken dat ze geregeld boven de leeftijdsgrens uitkomen, waardoor de nodige ondersteuning niet beschikbaar is voor hen. Ook geven Ellis en Johnston (2022) aan dat hoger onderwijsinstellingen als een instelling zonder gezicht gezien worden wanneer er geen duidelijk aanspreekpunt is. Sommige care-experienced studenten wisten niet naar wie ze toe moesten om hun ondersteuning te kunnen ontvangen. Dit toont een grote behoefte aan een duidelijk aanspreekpunt voor care-experienced studenten, wat zowel een zorgcoördinator of zorgadviseur als een docent kan zijn (McNamara et al., 2019; Ellis & Johnston, 2022; Dixon, 2016).

Conclusie

Het doel van dit onderzoek is om antwoord te vinden op de onderzoeksvraag: *“Welke belemmeringen en ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten in het hoger onderwijs zijn bekend vanuit de wetenschappelijke literatuur en welke specifieke soorten ondersteuning zijn volgens de literatuur effectief gebleken voor care-experienced studenten in het hoger onderwijs?”*, om te achterhalen wat het hoger onderwijs kan doen om hun ondersteuningsmogelijkheden voor care-experienced studenten te verbeteren en daarmee de kans op succes te vergroten.

De resultaten tonen meerdere belemmeringen en ondersteuningsbehoeften van care-experienced studenten in het hoger onderwijs, welke weergegeven zijn in vijf thema's. Daarbij is te zien dat hoger onderwijsinstellingen in hun ondersteuningsmogelijkheden onvoldoende aansluiten bij die belemmeringen en ondersteuningsbehoeften. In accommodatie is te zien dat in het VK vooral vakantieperioden een grote belemmering vormen voor care-experienced studenten, wanneer daar geen adequate ondersteuning voor is. Resultaten tonen aan dat dit nog niet het geval is. Care-experienced studenten vinden het zeer helpend als ze hulp krijgen in het verhuizen naar campus. Het gemis aan ondersteuning in vakantieperioden blijft aanwezig, wat de grote ondersteuningsvraag laat zien. Het is dan ook nodig dat hoger onderwijsinstellingen hierop in gaan spelen.

Daarnaast vormen de financiële problemen die care-experienced studenten ervaren een groot probleem. De vraag van deze studenten voor financiële ondersteuning is groter dan wat hoger onderwijsinstellingen aanbieden. Er is in het VK enige ondersteuning beschikbaar in de vorm van beursregelingen, maar tegelijkertijd zijn daarbij beperkingen door een leeftijdsgrens en strenge criteria waar niet alle studenten aan kunnen voldoen. Care-experienced studenten kunnen meer opties krijgen wanneer het hoger onderwijs de financiële ondersteuning toegankelijker maakt. Dit is ook helpend richting het deelnemen aan sociale (sport)verenigingen en bijeenkomsten, wat het vormen van relaties weer positief kan beïnvloeden.

Mentale gezondheid is een belangrijke factor voor care-experienced studenten. Veel van hen kampen met mentale gezondheidsproblemen, wat leidt tot een grote ondersteuningsvraag op mentaal gebied. Soms worden enkele therapie sessies aangeboden vanuit het hoger onderwijs. Resultaten tonen echter aan dat dit onvoldoende is om aan de ondersteuningsvraag van care-experienced studenten te voldoen. Ondanks dat deze studenten vaak te maken hebben met grotere en andere problematieken dan hun medestudenten, krijgen ze over het algemeen hetzelfde aantal therapie sessies aangeboden, wat simpelweg niet voldoende is. Externe therapie heeft te maken met lange wachtlijsten en hogere kosten, wat gezien hun financiële problemen geen optie is. Het is dan ook nodig dat hoger onderwijsinstellingen gaan voldoen aan de grotere ondersteuningsvraag, bijvoorbeeld door therapie toegankelijker te maken.

In de studie zijn al meer stappen gemaakt in de ondersteuning. De aanwezigheid van zorgcoördinatoren of zorgadviseurs wordt bijvoorbeeld als effectief ervaren. Een belemmering is vaak nog het gemis van een specifiek aanspreekpunt, wat onduidelijkheid creëert bij care-experienced studenten. Hoger onderwijsinstellingen bieden hier ook nog geen oplossingen voor. Enkeligen hebben wel iemand aangewezen als aanspreekpunt. Hiermee komen ze care-experienced studenten tegemoet in hun ondersteuningsvraag, maar dit is nog zeer spaarzaam. Care-experienced studenten hebben duidelijkheid nodig, zodat ze weten waar ze heen moeten met vragen. Ook hebben ze flexibiliteit nodig in beschikbaarheid van deze hulp, zodat ook de studenten die werken deze ondersteuning kunnen gebruiken.

Kortom, care-experienced studenten komen veel belemmeringen tegen in het hoger onderwijs, welke leiden tot verschillende ondersteuningsbehoeften. Het hoger onderwijs komt deze in beperkte mate tegemoet. De bevindingen tonen aan dat het hoger onderwijs op meerdere gebieden plannen moet gaan opstellen voor hun ondersteuning van care-experienced studenten. Het belang van de theorie van sociale rechtvaardigheid wordt hiermee onderstreept. De bevindingen uit dit onderzoek tonen namelijk aan dat care-experienced studenten op verschillende gebieden benadeeld worden door een gebrek aan passende ondersteuning vanuit het hoger onderwijs, terwijl het volgens de sociale rechtvaardigheid juist nodig is dat iedere student een gelijke kans heeft op passende ondersteuning. Dit bevestigt de noodzaak van het opstellen van plannen om gelijke kansen in het hoger onderwijs te bevorderen.

Discussie

Voor veel care-experienced jongeren is het volgen van hoger onderwijs een onnavolgbare droom gezien gebeurtenissen uit hun jeugd (Mendes et al., 2014). Huidig onderzoek toont aan dat care-experienced studenten zeker kunnen slagen in hoger onderwijs wanneer zij de kans krijgen om dit te volgen. Het is echter wel duidelijk dat hier een bepaalde mate van ondersteuning voor nodig is.

In de inleiding van dit onderzoek is het beeld van de 'ideale student' geschetst: lastenvrij, mobiel, welvarend en in staat om de studie te prioriteren (Marvell & Child, 2022). Het hoger onderwijs zou voor dit soort studenten ingericht zijn, wat maakt dat die studenten de beste kansen hebben om hun studie succesvol af te ronden. Uit het huidig onderzoek blijkt dat care-experienced studenten een groep vormen die niet aan deze verwachting kunnen voldoen. De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat care-experienced studenten belemmeringen ervaren op verschillende gebieden. Zo wordt aangetoond dat het gevoel van isolatie een grote invloed heeft op de ervaringen van care-experienced studenten. Onvoldoende ondersteuning in het vinden van juiste accommodatie zorgt ervoor dat care-experienced studenten zich geregeld alleen voelen op campus (Marvell & Child, 2022). Dit wordt versterkt doordat aansluiting vinden met medestudenten bemoeilijkt wordt door

verschillende levenservaringen, wat leidt tot een gevoel van anders zijn (Child & Marvell, 2023; Horn, 2019; Marvell & Child, 2022). Ook de financiële beperkingen spelen een grote factor, aangezien hier verschillende belemmeringen uit voort komen. Ten eerste kunnen care-experienced studenten het zich niet veroorloven om ver van hun hoger onderwijsinstelling af te wonen, aangezien dit extra tijd en kosten met zich meebrengt bij het heen en weer reizen, wat care-experienced studenten zich niet kunnen veroorloven (McNamara et al., 2019; Dixon, 2016). Ten tweede zijn de financiële beperkingen ook te zien in het niet kunnen deelnemen aan sociale (sport)verenigingen en bijeenkomsten, doordat de verplichte kosten niet betaald kunnen worden (Child & Marvell, 2023; Ellis & Johnston, 2022; Marvell & Child, 2022). Dit zijn uitgelegde momenten om relaties met medestudenten te vormen, maar gezien de financiële beperkingen krijgen care-experienced studenten niet de kans om dit te doen. Dit toont de noodzaak van adequate financiële ondersteuning. In verschillende gevallen wordt er al financiële ondersteuning geboden, maar dit is niet altijd beschikbaar door een leeftijdsgrens, strikte criteria of care-experienced studenten zelf die hun zorgstatus niet aangeven, waardoor ze niet in aanmerking komen (Ellis & Johnston, 2022; Dixon, 2016; Marvell & Child, 2022). Deze belemmeringen met bijbehorende ondersteuningsbehoeften die benoemd worden, zijn al wel op enige manier bekend bij hoger onderwijsinstellingen. In onder andere het VK is een kwaliteitsmerk opgezet dat hoger onderwijsinstellingen verdienen wanneer ze kunnen aantonen adequate ondersteuning voor care-experienced studenten aan te bieden. Hiervoor moet verplicht ingezet worden op ondersteuning bij accommodatie, financiële ondersteuning en het hebben van één specifiek aanspreekpunt voor deze studenten binnen de hoger onderwijsinstelling (Askew et al., 2016; Dixon, 2016; Mendes et al., 2014). Volgens de sociale rechtvaardigheid wordt met dit kwaliteitsmerk een poging gedaan om care-experienced studenten dezelfde kans te geven op passende ondersteuning (Sabzalieva et al., 2022).

De verwachtingen omtrent het beeld van de "ideale student" sluiten niet aan bij deze sociale rechtvaardigheid. De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat care-experienced studenten geen gelijke kans krijgen om aan dat beeld te voldoen. De belemmeringen in combinatie met onvoldoende adequate ondersteuning maken dat zij niet in staat zijn om aan de verwachtingen te voldoen, terwijl medestudenten deze kans wel hebben. Op basis hiervan kan dan ook gesteld worden dat care-experienced studenten benadeeld worden in het hoger onderwijs. Er worden variërende ondersteuningsmogelijkheden ingezet. Bijvoorbeeld zorgcoördinatoren of zorgadviseurs, (beperkte) therapie voor mentale gezondheid, enige vorm van financiële ondersteuning en geregeld hulp bij het verhuizen naar nieuwe accommodatie. Deze ondersteuning is echter beperkt en is nog niet voldoende om ervoor te zorgen dat care-experienced studenten op een "ideale student" gaan lijken (Child & Marvell, 2023).

Vanuit de sociale rechtvaardigheid wordt van het hoger onderwijs verwacht dat zij een leeromgeving creëren waar elke student op een gelijke manier ondersteund wordt (Sabzalieva et al., 2022). Wanneer het hoger onderwijs echter verwacht dat elke student aan hun ideale plaatje voldoet, wordt niet voldaan aan deze sociale rechtvaardigheid. Op dat moment wordt er namelijk geen rekening gehouden met het feit dat care-experienced studenten unieke belemmeringen ervaren in het hoger onderwijs, waardoor zij een andere vorm van ondersteuning nodig hebben dan hun medestudenten (Mendes et al., 2014). Dit sluit aan bij de bevindingen van Baker (2024), die aangeeft dat verdere ondersteuning voor care-experienced studenten nodig is om aan de waarden van sociale rechtvaardigheid te voldoen. Het is dan ook nodig dat erop ingezet wordt om het beeld van de “ideale student” en de daadwerkelijke situatie van care-experienced studenten meer met elkaar overeen te laten komen.

De vraag die hierbij wel gesteld kan worden is in hoeverre het beeld van een “ideale student” aanwezig moet blijven. Wong et al. (2023) beschrijven in hun artikel verschillende verwachtingen van deze “ideale student”. Hier wordt echter geen rekening gehouden met de belemmeringen die care-experienced studenten ervaren. De theorie van sociale rechtvaardigheid toont aan dat dit beeld van de “ideale student” niet passend is voor care-experienced studenten, aangezien zij door hun benadeelde positie niet dezelfde kans hebben als medestudenten om aan dat beeld te voldoen (Sabzalieva et al., 2022). Desondanks gebeurt het dus wel dat hoger onderwijsinstellingen verwachtingen blijven houden richting deze “ideale student”. In huidig onderzoek is te lezen dat dit ideale plaatje inderdaad nog bestaat bij hoger onderwijsinstellingen, maar de resultaten laten zien welke belemmeringen care-experienced studenten ervaren en welke ondersteuning zij nodig hebben om die belemmeringen tegen te gaan. Het is noodzakelijk dat er ingezet wordt op de ondersteuning om deze belemmeringen van care-experienced studenten tegen te gaan. Daarnaast lijkt het ook nodig om te onderzoeken of er systemische aanpassingen mogelijk zijn om deze verwachtingen van hoger onderwijsinstellingen te veranderen.

Beperkingen huidig onderzoek

Dit onderzoek heeft te maken met enkele beperkingen. Ten eerste gaan acht van de tien geïnccludeerde onderzoeken over de context in het VK. Dit leidt tot een beperkte generaliseerbaarheid, aangezien de context uit het VK niet overal hetzelfde is. De overige twee geïnccludeerde onderzoeken gaan over de Verenigde Staten (VS) (Horn, 2019) en Australië (McNamara et al., 2019). Hier zijn ten opzichte van het VK overeenkomende ondersteuningsvragen te zien, wat ook blijkt uit de resultaten. De bevindingen uit deze artikelen hebben op onder andere gebieden van financiële ondersteuning, trauma's uit de jeugd, stigmatisering en een gevoel van anders zijn overeenkomende belemmeringen en ondersteuningsbehoeften. Het is echter zo dat niet elk land

deze overeenkomsten heeft. Wanneer gekeken wordt naar het Nederlandse systeem is het grootste voorbeeld hiervan de accommodatie. Landen als het VK, de VS en Australië hebben universiteiten die gebruik maken van een campus waar de studenten kunnen wonen. Dit maakt dat in deze landen vanuit care-experienced studenten een ondersteuningsvraag bestaat omtrent deze accommodatie. In Nederland is het zo dat hogere onderwijsinstellingen geen campus hebben: studenten regelen zelf een woonplek. Hierdoor is de ondersteuningsvraag rondom accommodatie van Nederlandse care-experienced studenten waarschijnlijk minder gericht op accommodatie. Met het interpreteren van de onderzoeksresultaten moet hier rekening mee gehouden worden.

Ten tweede zijn meerdere artikelen geïnccludeerd terwijl ze niet voldoen aan de criteria van de MMAT (Hong et al., 2018). De MMAT is geen middel om artikelen te excluseren, maar het toont wel een bepaalde mate van kwaliteit. Het artikel van Askew et al. (2016) voldoet niet aan de criteria van de MMAT aangezien er geen onderzoek uitgevoerd is. Verder voldoen drie artikelen niet aan de screeningsvragen van de MMAT (Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024; Howard & MacQuarrie, 2022). Volgens Hong et al. (2018) kan dit reden zijn om deze artikelen niet verder te beoordelen. In dit onderzoek is echter de bewuste keuze gemaakt om deze vier artikelen te includeren, maar de keuze tot excluseren had op basis van deze kwaliteitsbeoordeling ook onderbouwd kunnen worden. Verder is in het huidige onderzoek sprake van language bias, aangezien artikelen zijn geëxcludeerd wanneer ze niet in het Engels geschreven zijn. Hierdoor kan relevante informatie gemist zijn, omdat het in een artikel in een andere taal staat.

Een laatste beperking van dit onderzoek is dat het twee keer voorkomt dat twee geïnccludeerde artikelen van dezelfde auteurs zijn (Child & Marvell, 2023; Marvell & Child, 2022; Ellis & Johnston, 2022; Ellis & Johnston, 2024). Hierdoor kan het zijn dat hun perspectieven dubbel meegenomen worden, wat tot vertekening van informatie kan leiden. Daarbij zijn beide artikelen van Ellis en Johnston geschreven op basis van dezelfde dataset. De doelen van beide onderzoeken waren verschillend, maar deze informatie is wel verzameld met dezelfde dataset.

Suggesties voor vervolgonderzoek en de praktijk

Enkele van de besproken beperkingen zijn in vervolgonderzoek te ondervangen. De language bias kan verholpen worden door vertalers te gebruiken. Door met hen samen te werken, kunnen meer artikelen in alle talen geïnccludeerd worden. Hierdoor wordt geen waardevolle informatie meer gemist. Daarnaast kan hierdoor ook de generaliseerbaarheid van het onderzoek vergroot worden. Door meer artikelen in alle talen te includeren, kunnen meer verschillende contexten besproken worden, wat de generaliseerbaarheid uiteindelijk zal vergroten.

Daarnaast kan het in vervolgonderzoek nuttig zijn om de situatie in Nederland te bekijken. De resultaten laten zien wat internationaal de belemmeringen zijn die care-experienced studenten

tegenkomen met aansluitende ondersteuningsbehoeften, in relatie tot welke (effectieve) ondersteuning het hoger onderwijs biedt. Deze internationale kennis kan heel waardevol zijn voor verder onderzoek, aangezien het meer inzicht geeft. De resultaten laten namelijk zien dat er nog aanzienlijke verbeteringen te maken zijn in de ondersteuning van care-experienced studenten, ondanks het feit dat er enkele effectieve ondersteuningsmogelijkheden. Deze resultaten komen overeen met de bevindingen van Baker (2024) en Mendes et al. (2014), die ook ingaan op belemmerende en stimulerende factoren die care-experienced studenten tegenkomen in hoger onderwijs. Dit samen benadrukt de relevantie van een theorie zoals sociale rechtvaardigheid. Het toont aan dat care-experienced studenten gelijke kansen horen te krijgen op passende ondersteuning, terwijl dit nu nog niet het geval is (Sabzalieva et al., 2022).

In het Nederlandse systeem is te zien dat verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor studenten in het hoger onderwijs beschikbaar zijn, maar dat deze onvoldoende aansluiten op de unieke behoeften van care-experienced studenten. In vervolgonderzoek zal onderzocht moeten worden welke effectief gebleken ondersteuningsmogelijkheden uit het buitenland mogelijk in Nederland geïmplementeerd kunnen worden. Naast deze verbetering in de ondersteuning aan deze studenten zal ook een beleidsinterventie ingezet moeten worden, om het beeld van de “ideale student” te laten verdwijnen. Wanneer onderzocht wordt hoe dit complete beeld ingezet kan worden in het Nederlandse systeem, kan in de toekomst toegewerkt worden naar de meest passende situatie voor care-experienced studenten in het hoger onderwijs, waarmee recht gedaan wordt aan de sociale rechtvaardigheid.

Referenties

- Arksey, H., & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: Towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(1), 19–32.
<https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
- Askew, J., Rodgers, P., & West, A. (2016). Who cares for care leavers? *New directions for Higher Education*, 175, 49-56.
- Baker, Z. (2024) Facing the cliff-edge: care-experienced graduates' access to and progression through taught postgraduate study in the United Kingdom. *Higher Education*.
<https://doi.org/10.1007/s10734-024-01219-9>
- Child, S. & Marvell, R. (2023). Care-experienced students in higher education: A case for re-figuring higher education worlds to widen access and further social justice. *British Educational Research Journal*, 00, 1–21. <https://doi.org/10.1002/berj.3905>
- Dansey, D., Shbero, D., & John, M. (2019). Keeping secrets: how children in foster care manage Stigma. *Adoption & Fostering*, 43(1), 35-45. <https://doi.org/10.1177/0308575918823436>
- DeCuir-Gunby, J. T., Marshall, P. L., & McCulloch, A. W. (2011). Developing and Using a Codebook for the Analysis of Interview Data: An Example from a Professional Development Research Project. *Field Methods*, 23(2), 136–155. <https://doi.org/10.1177/1525822X10388468>
- Deunk, M., & Korpershoek, H. (2021). *Studentenwelzijn in het hoger onderwijs: een overzichtsstudie Van veelbelovende aanpakken voor docenten(teams), opleidingen en instellingen*. Geraadpleegd op 8 januari 2024 van https://www.nro.nl/sites/nro/files/media-files/eindrapport_studentenwelzijn_in_het_hoger_onderwijs_0.pdf
- Dixon, J. (2016). Opportunities and challenges: supporting journeys into education and employment For young people leaving care in England. *Revista Española de Pedagogía*, 74(263), 13-29.
- Ellis, K., & Johnston, C. (2022). Resilience, higher education and widening participation: generating Change for care experienced students. *Higher education (20221219)*.
<https://doi.org/10.1007/s10734-022-00985-8>
- Ellis, K., & Johnston, C. (2024). Care and education: Instability, stigma and the responsabilisation of educational achievement. *Children and Youth Services Review*, 156.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2023.107319>
- Gazeley, L., & Hinton-Smith, T. (2018). The “Success” of Looked after Children in Higher Education in England: Near Peer Coaching, “Small Steps” and Future Thinking. *Higher Education Research and Development*, 37(5), 952–965.
<https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/07294360.2018.1467384>
- Harrison, N. (2020). Patterns of participation in higher education for care-experienced students in England: why has there not been more progress? *Studies in higher education*, 45(9),

1986-2000. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/03075079.2019.1582014>

Harrison, N., Baker, Z., Ellis, K., & Stevenson, J. (2023). A praxis-based perspective on supporting care-experienced students to thrive in higher education using the capabilities approach. *European Journal Of Higher Education*, 1-20. <https://doi.org/10.1080/21568235.2023.2247191>

Harrison, N., Baker, Z., & Stevenson, J. (2022). Employment and further study outcomes for Care-experienced graduates in the UK. *Higher education: the international journal of higher Education research*, 83(2), 357-378.

<https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/s10734-020-00660-w>

Hong, Q. N., Pluye, P., Fàbregues, S., Bartlett, G., Boardman, F., Cargo, M., Dagenais, P., Gagnon, M-P., Griffiths, F., Nicolau, B., O’Cathain, A., Rousseau M-C., & Vedel, I. (2018). Mixed Methods Appraisal Tool (MMAT). Registration of Copyright (#1148552), Canadian Intellectual Property Office, Industry Canada.

Horn, J. P. (2018). ‘That Piece of Paper is Your Golden Ticket’: How Stigma and Connection Influence College Persistence among Students who are Care Leavers. *Child Welfare*, 97(6), 101–120.

Howard, K., & MacQuarrie, S. (2022). Perspectives of care experienced young people regarding their Academic experiences in further education. *Frontiers in Education*, 7.

<https://doi.org/10.3389/feduc.2022.821783>

Levac, D., Colquhoun, H., & O’Brien, K. K. (2010). Scoping studies: advancing the methodology.

Implementation Science, 5, 69. <https://doi.org/10.1186/1748-5908-5-69>

Madden-Dent, T., Wood, D., & Roskina, K. (2019). An inventory of international student services at 200 U.S. universities and colleges: Descriptive data of pre-departure and post-arrival Supports. *Journal of international students*, 9(4), 993-1008.

Márquez, C., & Melero-Aguilar, N. (2022). What are their thoughts about inclusion? Beliefs of faculty Members about inclusive education. *Higher education: the international journal of higher Education*, 83(4), 829-844. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1007/s10734-021-00706-7>

Marvell, R., & Child, S. (2022). “I have some trauma responses, but it’s not my identity”: Furthering Social justice for care experienced and estranged university students. *International studies in Sociology of education*, 32(1), 96-117.

<https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/09620214.2022.2145335>

Matthews, S., & Sykes, S. (2012). Exploring health priorities for young people leaving care. *Child care In practice*, 18(4), 393-407. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/13575279.2012.717913>

Mendes, P., Mitchell, D., & Wilson, J. Z. (2014). “Young People Transitioning from Out-of-home Care and Access to Higher Education: A Critical Review of the Literature”, *Children Australia*, 39(4), pp.243-252. DOI: 10.1017/cha.2014.25.

McNamara, P., Harvey, A., & Andrewartha, L. (2019). Passports out of poverty: Raising access to

- Higher education for care leavers in Australia. *Children and youth services review*, 97, 85-93.
DOI: 10.1016/j.childyouth.2017.07.015
- Ouzzani, M., Hammady, H., Fedorowicz, Z., & Elmagarmid, A. (2016). Rayyan-a web and mobile app For systematic reviews. *Systematic reviews*, 5(1), 210.
<https://doi.org/10.1186/s13643-016-0384-4>
- Pinkney, S., & Walker, G. (2020). 'it was me, but it was them that helped me': Exploring the Issues for care experienced young people within higher education. *Children and youth Services review*, 108. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/j.childyouth.2019.104576>
- Pound, M., & Sims-Schouten, W. (2022). A systematic review of the principles of co-production in relation to the mental health and wellbeing of care leavers. *International journal of emotional education*, 14(1), 3-19.
- Radboud Universiteit (z.d.). *Studentbegeleiding*. Geraadpleegd op 12 april 2024 van <https://www.ru.nl/studenten/studentbegeleiding>
- Sabzalieva, E., Gallegos, D., Yerovi, C., Chacón, E., Mutize, T., Morales, D., & Cuadros, J. A. (2022). *The right to higher education: a social justice perspective*. UNESCO. Geraadpleegd op 3 december 2023, van https://www.iesalc.unesco.org/wp-content/uploads/2022/05/IESALC_RIGHT-TO-HIGHER-EDUCATION_ENG-1.pdf
- Stevenson, J., Baker, Z., Harrison, N., Bland, B., Jones-Devitt, S., Donnelly, A., Pickering, N., & Austen, L. (2020). *Positive impact? What factors affect access, retention and graduate outcomes for University students with a background of care or family estrangement?* Unite Foundation. Geraadpleegd op 16 maart 2024 van <https://shura.shu.ac.uk/25839/1/Positive-Impact-Report.pdf>
- Thomas, J., & Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in Systematic reviews. *BMC Medical Research Methodology*, 8(1), 1-10.
<https://doi.org/10.1186/1471-2288-8-45>
- Universiteit van Amsterdam (z.d.). *Studeren met een functiebeperking*. Geraadpleegd op 20 februari 2024, van <https://student.uva.nl/onderwerpen/studeren-met-een-functiebeperking>
- Universiteit van Groningen (z.d.). *Studeren met een ondersteuningsvraag*. Geraadpleegd op 20 Februari 2024 van <https://www.rug.nl/education/student-service-centre/bijzondere-omstandigheden/studying-with-special-needs/>
- Van Egmond, J. (2023, 5 juni). De student met ondersteuningsbehoefte moet nog te vaak door Hoepels springen. *Trouw*. Geraadpleegd op 14 december 2023, van <https://www.trouw.nl/onderwijs/de-student-met-ondersteuningsbehoefte-moet-nog-te-vaak-door-hoepels-springen~b34d4ce0/?referrer=https://www.google.com/>
- Van Rossum, E. (2022). *Ondersteuningsmogelijkheden in het hoger onderwijs voor studenten met*

Ervaring in de jeugdhulp [Masterthesis, Rijksuniversiteit Groningen]. Student theses faculty.

Geraadpleegd op 12 april 2024 van

<https://gmwpublic.studenttheses.ub.rug.nl/1351/1/Scriptie%20E.B.%20van%20Rossum%20s1960962.pdf>

Wilson-Strydom, M. (2014). University access and theories of social justice: contributions of the Capabilities approach. *Higher education*, 69, 143-155.

<https://doi.org/10.1007/s10734-014-9766-5>

Wong, B., DeWitt, J., & Chiu, Y.-L. T. (2023). Mapping the eight dimensions of the ideal student in Higher education. *Educational review*, 75(2), 153-171. [https://doi-org.proxy-](https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/00131911.2021.1909538)

[ub.rug.nl/10.1080/00131911.2021.1909538](https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1080/00131911.2021.1909538)

Bijlage A

Figuur A1

Codeboom inclusief analytische thema's

